

Stanisław Pietkiewicz

1894–1986

STANISŁAW PIETKIEWICZ

1894–1986

Stanisław Pietkiewicz organizator i pierwszy kierownik Katedry Kartografii działającej już od 1950 r. w ramach Instytutu Geograficznego był z wykształcenia geografe fizycznym o bardzo dobrym przygotowaniu topograficznym.

Urodzony 28 lipca 1894 r. w Cybulowie koło Humania, mając 18 lat ukończył gimnazjum humanistyczne i w 1913 r. rozpoczął studia na Wydziale Inżynierii Wodnej Politechniki w Petersburgu. Z powodu wybuchu I wojny światowej studiów tych nie ukończył, ale zagadnienia hydrologiczne pozostały zawsze w kręgu jego zainteresowań. Jako poddany rosyjski zostaje powołany na początku 1916 r. do wojska i po roku kończy Szkołę Podchorążych Inżynierii. Zwolniony z wojska w czerwcu 1918 r. rozpoczyna pracę w Kijowskim Biurze Hydrograficznym oraz zapisuje się na Politechnikę Kijowską. Zakończenie I wojny światowej, wybuch rewolucji październikowej i ogłoszenie niepodległości Polski, zbiegają się z jego przyjazdem do Warszawy i rozpoczęciem pracy w Wojskowym Instytucie Geograficznym. Zostaje skierowany do Oficerskiej Szkoły Topografów, aby po roku zostać jednym z instruktorów. Niezwykle pożyteczny dla praktyki topograficznej był udział w pracach polsko-niemieckiej Komisji Granicznej wytyczającej w terenie zachodnią granicę Polski. Tę wiedzę i doświadczenie wykorzystał po wojnie, gdy uczestniczył w wytyczaniu granicy wschodniej ze Związkiem Radzieckim. Przez kilka sezonów brał udział w pracach topograficznych m.in. na białostocczyźnie. W 1927 r. został przeniesiony z WIG-u do Wydziału Kartograficznego. Od tego czasu datuje się jego zainteresowanie problemami prezentacji rzeźby na mapach. W 1928 r. jako przedstawiciel Polski brał udział w konferencji na temat „Międzynarodowej Mapy Świata” oraz w XII Kongresie Geograficznym w Cambridge. Z wojska zwolnił się w 1930 r., co związane było z jego planami naukowymi.

Zaraz po przyjeździe do Warszawy jesienią 1918 r. uczęszczał na zajęcia Wolnej Wszechnicy Polskiej, a kiedy pozwalały mu na to zajęcia w wojsku – rozpoczął studia geograficzne u prof. S. Lencewicza. W 1928 publikuje w „Przeglądzie Geograficznym” obszerne opracowanie *Pojezierze Suwalszczyzny Zachodniej (Zarys morfologii lodowcowej)*, które ukazuje się również jako 12 zeszyt „Prac wykonanych w Zakładzie Geograficznym Uniwersytetu

Warszawskiego”. Na tej podstawie otrzymuje rok później tytuł doktora. Przez rok przebywa na stypendium we Francji, gdzie ma możliwość studiowania u światowej sławy geografa E. de Martonne’a i pogłębienia swej wiedzy geomorfologicznej.

Po powrocie z Francji publikuje rozprawę *O sposobach przedstawiania terenu na mapach*, która ukazała się w 1930 r. jako tom „Biblioteki Służby Geograficznej”. Jest to opracowanie zawierające przegląd metod przedstawiania ukształtowania terenu, w którym zawarł swoje rozważania i doświadczenia na temat barwoplastyki, a szczególnie systemu barw W. Ostwalda oraz skali K. Peuckera, którą – jak wiemy – akceptował na swoich mapach E. Romer. Rozprawa zawiera pięć barwnych fragmentów arkusza Lwów *Mapy Operacyjnej 1:300 000*, stanowiących studium prezentacji rzeźby. Na zakończenie rozprawy S. Pietkiewicz napisał „...pozwolę sobie wyrazić nadzieję, że praca moja ułatwić może niektórym kartografom rozstrzygnięcie związanych z ich działalnością zagadnień praktycznych; ...Zdaję sobie sprawę, że wnioski do których doszedłem, różnią się nieco od zasad przeważnie stosowanych w polskiej kartografii, a w szczególności, że metoda, którą tu proponuję, nie godzi się z poglądami zasłużonego senjora naszego prof. Romera. Mam jednak nadzieję, że z takiej różnicy zdań zrodzi się dyskusja, która przyniesie, być może pewien pożytek” (s. 50). Ze względu na wartość poznawczą rozprawy, m.in. dla studentów, jej reprint ukazał się w 1998 roku.

Mając stopień doktora, duże doświadczenie z pracy w WIG-u zarówno topograficzne jak i kartograficzne zostaje w 1930 r. starszym asystentem w Zakładzie Geografii, kierowanym przez prof. S. Lencewicza, wkrótce potem adiunktem, a po habilitacji od 1936 r. docentem. Habilitację otrzymał na podstawie wspomnianej pracy *O sposobach przedstawiania terenu na mapach*. Ponieważ stopień docenta upoważniał do samodzielnego prowadzenia wykładów, przejmuje wykłady z kartografii i topografii oraz geografii regionalnej. Prowadzi też ćwiczenia z geomorfologii i hydrografii. W 1937 r. przygotowuje dwa skrypty *Ćwiczenia morfometryczne* oraz *Konstrukcja blokdiagramów*.

Okres okupacji S. Pietkiewicz przeżył w Warszawie. W przeciwieństwie do pracy w WIG-u, pracy w komisji delimitacyjnej granicy polsko-niemieckiej, czy rocznego pobytu we Francji, o czym opowiadał barwnie prowadząc wykłady dla specjalizantów w Katedrze Kartografii, o okresie okupacji w Warszawie mówił niewiele. Wiemy, że nauczał w szkołach średnich i zawodowych oraz brał udział w tajnych kursach Uniwersytetu Warszawskiego i Wyższej Szkoły Handlowej. Po latach prof. J. Paszyński, wówczas student – tak wspomina doc. S. Pietkiewicza: „Prowadził on zajęcia z kartografii – coś pośredniego między wykładem a ćwiczeniami, wykonywanymi na miejscu pod jego bezpośrednim nadzorem. Zlecał nam także zadania domowe,

polegające głównie na kreśleniu siatek w rozmaitych odwzorowaniach oraz profilów z różnych map topograficznych, warstwicowych czy szrafowych, nad którymi trzeba było ślęczeć całymi godzinami. [Profesor zwany popularnie] *Pieciu* był raczej bezpośredni i komunikatywny, lubił rozmawiać z nami na różne tematy. Prowadził on specjalny zeszyt, w którym zapisywał kuriozalne, niekiedy zupełnie nieprawdopodobne odpowiedzi studentów i pewnego razu zapoznał nas z tymi notatkami”¹.

Po zakończeniu wojny rozpoczyna pracę na Uniwersytecie Jagiellońskim. Prowadzi wykłady w Instytucie Geograficznym z hydrografii i oceanografii, klimatologii, geografii regionalnej a ponadto wykłada na kursie naukowo-informacyjnym o Ziemiach Odzyskanych. W 1945 r. uzyskuje w Krakowie rozszerzenie habilitacji na geografię ogólną. Do Warszawy powraca na początku 1946 r., aby podjąć pracę w Zakładzie Geograficznym, kierowanym przez S.Z. Różyckiego na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym.

Już w 1946 r. wydaje podręcznik *Klimaty kuli ziemskiej*, a w 1951 mapę ścienną *Klimaty świata* wraz z komentarzem. W 1958 r. nakładem PWN wychodzi podręcznik *Wody kuli ziemskiej. Wody lądowe*. Są to publikacje powstałe na kanwie wykładów, które prowadził od 1930 r., czyli od czasu uzyskania stopnia docenta. Wobec gruntownej znajomości geomorfologii Polski północno-wschodniej, na zlecenie Instytutu Geologicznego opracował arkusz Białostok wydania A *Przeglądowej mapy geologicznej Polski 1:300 000*. W roku 1948 w „Czasopiśmie Geograficznym” ogłasza studium *Podział morfologiczny Polski Środkowej i Północnej*. Jako geograf i topograf brał udział w wytyczaniu granicy polsko-radzieckiej – doświadczenia i refleksje na ten temat zawarł w artykule w „Przeglądzie Geograficznym”. Doc. S. Pietkiewicz został w 1949 r. członkiem warszawskiego, w 1950 łódzkiego, a w 1965 białostockiego Towarzystw Naukowych. Z Uniwersytetem Łódzkim związany był przez 19 lat od 1950 r., kiedy rozpoczął wykłady z hydrografii i oceanografii. Był inicjatorem hydrograficznych badań terenowych, a przede wszystkim zaangażował się w terenowe kartowanie hydrograficzne, zainicjowane uchwałą I Kongresu Nauki Polskiej w 1951 r. Był współautorem kolejnych wydań instrukcji i redaktorem map hydrograficznych.

Doc. S. Pietkiewicz wziął udział w spotkaniu, które odbyło się w listopadzie 1945 r. w Warszawie na temat opracowania narodowego atlasu Polski. Do atlasu, którego dalsze losy okazały się wielce skomplikowane, S. Pietkiewicz przygotował wspólnie z S. Leszczyckim planszę prezentującą dawne mapy Polski. Jak się wydaje praca ta ukierunkowała jego późniejsze zainteresowania historią kartografii.

¹ Paszyński J., *Wspomnienia ze studiów klimatologii na tajnym Uniwersytecie Warszawskim*. Prace i Studia Geograficzne, T. 29, s. 29–45. Warszawa 2001.

W listopadzie 1950 r. zostaje powołany Instytut Geograficzny na Uniwersytecie Warszawskim, a w jego ramach Katedra Kartografii, której kierownikiem zostaje doc. Stanisław Pietkiewicz. Zadaniem pracowników Katedry jest nie tylko prowadzenie zajęć z topografii i kartografii dla studentów geografii, ale przede wszystkim prowadzenie specjalizacji, początkowo trwającej dwa lata, później – trzy. Organizując Katedrę kierownik angażuje pracowników m.in. o przygotowaniu politechnicznym oraz młodych zdolnych absolwentów, m.in. Jadwigę Remiszewską, Leonarda Baranowskiego, Wiesława Kaprowskiego, Witolda Maculewicza. Tytuł profesora uzyskał w 1954 r. W latach 1956–1959 pełnił funkcję prodziekana Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi.

W pracy naukowo-dydaktycznej zespołu kierowanego przez S. Pietkiewicza można wyróżnić kilka kierunków, widocznych przede wszystkim w tematyce prac magisterskich. Pierwszym była problematyka treści i formy mapy ogólnogeograficznej. Można tu wyróżnić dwie grupy opracowań: dotyczące Polski oraz regionów świata. Prof. S. Pietkiewicz kierował pracami, których tematem były ściennie ogólnogeograficzne mapy Polski w różnych skalach. Zbierał w ten sposób materiały do zredagowania siedmiu map regionów wydanych w latach 1960–1964 przez PPWK. Zastosował na mapach szczególną skalę barw hipsometrycznych przygotowaną w Wydawnictwie, dość dobrze odzwierciedlającą różnice wysokości szczególnie na nizinach. Druga grupa opracowań dotyczyła ogólnogeograficznych map ściennych przeznaczonych do nauczania geografii regionalnej świata. Aby studenci lepiej poznali problematykę barwy, w Katedrze prowadzone były zajęcia przez psychologa oraz rysunek odręczny przez niewątpliwie uzdolnionego plastycznie L. Ratajskiego, który zaraz po wojnie studiował w krakowskiej ASP, a w 1967 r. został następcą Profesora na Katedrze Kartografii.

Wyraźnym nurtem zainteresowań prof. S. Pietkiewicza była historia kartografii. Jako topograf interesował się poprawnością map zaborczych. Zaproponował pracę doktorską W. Kaprowskiemu na ten temat, ukończoną w 1961 r. Dalszym krokiem były tematy prac magisterskich będące monografiami dawnych map terytorium Polski. W Katedrze wykonano ponad 40 takich opracowań, które Profesor niestety tylko częściowo wykorzystał w różnych publikacjach. Opracował podstawową dla naszej kartografii mapę Polski Bernarda Wapowskiego z 1526 r., mapę Księstwa Oświęcimskiego i Zatorskiego Stanisława Porębskiego z 1563 r. oraz mapę Księstwa Poznańskiego Jerzego Freudenhammera (1662–1665). Przygotowywał dalsze opracowania, ale ich nie opublikował. O jego zainteresowaniach historią kartografii świadczy przetłumaczenie i opublikowanie w „Przeglądzie Zagranicznej Literatury Geograficznej” wykładów R.A. Skeltona na temat badania i zbierania map oraz uzupełnienie tej publikacji o rozdział *Zbieranie i badanie dawnych map w Polsce*. Wymienione opracowania przygotował Profesor w latach siedemdziesiątych będąc już na emeryturze.

Znając dobrze kilka języków uczestniczył czynnie w sześciu Kongresach Międzynarodowej Unii Geograficznej oraz w wielu konferencjach i sympozjach wygłaszając referaty i zabierając głos w dyskusjach. Aby przybliżyć polskiemu czytelnikowi opracowania przygotowane tylko w językach obcych, z okazji 100-lecia urodzin Profesora, współpracownicy i uczniowie przygotowali tom „Prac i Studiów Geograficznych” (nr 17) zatytułowany *Stanisław Pietkiewicz (1894–1986) twórca pierwszej w Polsce Katedry Kartografii, geograf i historyk*. Zawarto w nim życiorys Profesora, wspomnienia współpracowników oraz tłumaczenia sześciu opracowań. Są to m.in. rozważania o definicji mapy, o przedstawianiu wielkości miast na mapach ogólnogeograficznych, jak i o zastosowaniu map izochron do wyznaczania strefy oddziaływania miasta. Niewątpliwie był człowiekiem o szerokich horyzontach, co znalazło wyraz m.in. w opracowaniu *Słownika pojęć geograficznych* (wspólnie z S. Żmudą) oraz *Słownika geograficznego angielsko-polskiego* (wspólnie z Z. Ciętakiem z Uniwersytetu w Nottingham). Uczestniczył Profesor w pracy wielu organizacji i Komisji. Był członkiem PTG od początku jego istnienia w 1919 r., w 1969 r. otrzymał złotą odznakę PTG, a w 1971 r. godność Członka Honorowego. Podczas XI Międzynarodowej Konferencji Kartograficznej odbywającej się w sierpniu 1982 r. w Warszawie otrzymał godność Członka Honorowego Międzynarodowej Asocjacji Kartograficznej. Od początku istnienia *warszawskiego* „Polskiego Przeglądu Kartograficznego”, który zaczął ukazywać się w 1969 r., był członkiem Komitetu Redakcyjnego. Do pierwszego numeru tego kwartalnika przygotował obszerny, źródłowy artykuł *50 lat kartografii niepodległej Polski*.

Rysem charakterystycznym pracy naukowej Profesora jest stosunkowo duża liczba recenzji zarówno map, atlasów jak i piśmiennictwa. Dawał w nich wyraz swoim poglądom na formę i funkcję mapy przede wszystkim w badaniach geograficznych. Bibliografia obejmuje niemal 50 recenzji z czego prawie połowa powstała po przejściu Profesora na emeryturę.

Profesor S. Pietkiewicz należał do grona geografów, których aktywność przypadła na okres międzywojenny i lata po II wojnie światowej. Byli to uczeni o szerokich horyzontach, zajmujący się – z dzisiejszej perspektywy – różnymi dziedzinami geografii. Niejednokrotnie potrafili nadać kierunek nowym bardziej specjalistycznym badaniom, co nierzadko owocowało powstaniem nieformalnej szkoły, np. w zakresie geomorfologii czy geografii rolnictwa. Profesor S. Pietkiewicz, twórca i kierownik pierwszej Katedry Kartografii na Uniwersytecie Warszawskim był w dużej mierze współtwórcą polskiej kartografii jako wyspecjalizowanej dyscypliny akademickiej.

WYBRANE PUBLIKACJE O STANISŁAWIE PIETKIEWICZU

- Stanisław Pietkiewicz (1894–1986) twórca pierwszej w Polsce Katedry Kartografii, geograf i historyk (wspomnienia współpracowników i wychowanków w setną rocznicę urodzin)*. Prace i Studia Geograficzne, T. 17, Warszawa 1995, 149 s. Tom zawiera m.in.:
- W. Grygorenko, *Profesor dr hab. Stanisław Pietkiewicz – twórca, organizator i kierownik pierwszej w Polsce Katedry Kartografii na Uniwersytecie Warszawskim*.
- J. Kondracki, *Stanisław Pietkiewicz – geograf o wszechstronnych zainteresowaniach*.
- Z. Maksymiuk, *Profesor Stanisław Pietkiewicz – naukowiec i przyjaciel*.
- W. Kaprowski, *Działalność naukowa profesora Stanisława Pietkiewicza w dziedzinie kartografii*.
- G. Bonatowski, *Działalność profesora Stanisława Pietkiewicza w zakresie badania dawnych map obszaru Polski*.
- B. Horodyski, *Moje „O sposobach...” refleksja okolicznościowa*.
- Ponadto zamieszczono sześć tłumaczeń referatów i artykułów Profesora.
- Stanisław Pietkiewicz* (b.a). Sprawozdania Łódzkiego Towarzystwa Naukowego, T. 5, 1951, nr 1, s. 23–26.
- Pietkiewicz Stanisław dr* (b.a). Rocznik Uniwersytetu Warszawskiego, R. 3, 1964, nr 9, s. 114.
- Stanisław Pietkiewicz* (H. Rękawkowa). Czas. Geogr., T. 43, 1972, z. 2, s. 235–236.
- Prof. dr Stanisław Pietkiewicz członkiem honorowym Polskiego Towarzystwa Geograficznego* (J.O.). Polski Przegl. Kartogr., T. 4, 1972, nr 1, s. 41.
- 80-lecie urodzin Profesora dr. Stanisława Pietkiewicza* (J. Ostrowski). Polski Przegl. Kartogr., T. 6, 1974, nr 2, s. 49–60.
- 85-lecie urodzin prof. dra Stanisława Pietkiewicza* (J. Ostrowski). Polski Przegl. Kartogr., T. 12, 1980, nr 2, s. 86–87.
- Człowiek, który wytyczał granicę. Rozmowa z prof. S. Pietkiewiczem* (Rozmawiała D. Tomczak). „Przyjaźń” nr 28 (1742), 17 września 1982, s. 16–17.
- Przyznanie honorowego członkostwa Międzynarodowej Asocjacji Kartograficznej profesorowi S. Pietkiewiczowi* (J.O.). „Polski Przegl. Kartogr.”, T. 15, 1983, nr 1, s. 40.
- 90-lecie urodzin Profesora dra Stanisława Pietkiewicza* (J. Ostrowski). Polski Przegl. Kartogr., T. 16, 1984, nr 2, s. 49–52.
- Pietkiewicz Stanisław* (b.a). [w:] Kto jest kim w Polsce 1984. Informator biograficzny. Warszawa 1984, Wydawn. Interpress, s. 746.
- Pietkiewicz Stanisław 1894–1986* (J. Kondracki). Przegl. Geogr., T. 58, 1986, z. 4, s. 865–867.
- Stanisław Pietkiewicz (1894–1986)* (A. Dylikowa). Czas. Geogr., T. 58, 1987, z. 1, s. 103–105.
- Stanisław Pietkiewicz (1894–1986)* (Z.J. Wójcik). Kwart. Hist. Nauki i Techniki, R. 32, 1987, nr 1, s. 209–218.

WAŻNIEJSZE PUBLIKACJE STANISŁAWA PIETKIEWICZA

Książki, artykuły

- 1923, *Wycieczka na międzyrzecze Warty – Noteci oraz Pojezierze Zachodnio-Wielkopolskie* [1921 r., z Zakł. Geogr. UW] Przegł. Geogr., T. 4, s. 205–208.
- 1927, *Granica polsko-niemiecka w oświetleniu Niemców*, Przegł. Geogr., T. 7, s. 87–99.
- 1927, *O polskich mapach ludnościowych*, Wiad. Służby Geogr., R. 1, z. 3, s. 306–309.
- 1928, *Pojezierze Suwalszczyzny Zachodniej (Zarys morfologii lodowcowej)*, Przegł. Geogr., T. 8, z. 2–4, s. 168–222 oraz nadb. w serii: *Prace wykonane w Zakł. Geogr. Uniw. Warsz.* nr 12, Warszawa, s. 56.
- 1927, *Międzynarodowy Kongres Geograficzny w Cambridge*, Wiad. Służby Geogr., R. 2, z. 3, s. 234–247.
- 1930, *O sposobach przedstawiania terenu na mapach*, Biblioteka Służby Geogr., T. 5, Nakł. Sekcji Geogr. Tow. Wiedzy Wojskowej, Warszawa, s. 57, 9 map kol.
- 1931, *Międzynarodowy Kongres Geograficzny w Paryżu*, Wiad. Służby Geogr., R. 5, z. 3, s. 242–251.
- 1936, *Belgia, I. Struktura geograficzna* [w:] *Encykl. Nauk Polit.*, T. 1, A–D, s. 396–398.
- 1938, *Kielecko-Sandomierska wyżyna* [w:] *Encykl. Nauk Polit.*, T. 3, K–M, s. 125–127.
- 1938, *Schodowate układy zrównań erozyjnych (Piedmont-Treppen)*, Przegł. Geogr., T. 18, s. 155–168.
- 1939, *Sur la morphologie de l'Avallonnais Occidental*, *Annales de Géogr.* 48, s. 137–144.
- 1946, *Klimaty kuli ziemskiej*, PZWS, Warszawa, 1946, s. 164.
- 1946, *Zarys geografii gospodarczej Pomorza Zachodniego w granicach przyznanych Polsce*, *Polski Zw. Zach. Kurs Nauk.-Inform. o Ziemiach Zachodnich*, Kraków, nr 26, 40 s.
- 1946, *O granicy państwowej i jej przeprowadzaniu*, Przegł. Geogr., T. 20, s. 9–53.
- 1947, *Podział morfologiczny Polski Środkowej i Północnej*, *Czas. Geogr.*, T. 18, druk 1948, z. 1/4, s. 123–169.
- 1948, *Wschodnia granica Polski*, Przegł. Geogr., T. 21, z. 3/4, s. 369–373.
- 1951, *Klimaty świata. Skala 1:25 000 000, Odwzorowanie równoodległościowe Mollweidego-Babineta. Wskazówki dla nauczyciela*. PZWS, Warszawa, 4 s.
- 1954, *Kartografia polska w latach 1945–1954*, Przegł. Geogr., T. 26, z. 3, s. 79–93.
- 1955, *Z problematyki hydrologicznej mapy Polski*, Przegł. Geogr., T. 27, z. 2, s. 325–332.
- 1957, *Nove polské nástěnné školní mapy*, *Sbornik Českosl. Společ. Zeměpisne*, R. 62, nr 4, s. 381–384.
- 1957, *Kartografia w Niemieckiej Republice Demokratycznej na tle ogólnego rozwoju kartografii w Niemczech*, Przegł. Geogr., T. 29, z. 2, s. 375–386.
- 1958, *Wody kuli ziemskiej. Wody lądowe*, PWN, Warszawa, 226 s.
- 1958, *Um eine einheitliche Auffassung der Stadtgrößen auf geographischen Karten*, *Peterm. Geogr. Mitt.* Bd. 102, H. 1, s. 61–65. Tłum. [w:] *Prace i Studia Geograficzne* nr 17, 1995, s. 115–124.
- 1959, *Instrukcja do zdjęcia hydrograficznego Polski* (wspólnie z T. Celmerem, M. Klimaszewskim, W. Stephan, T. Wilgatem, H. Werner-Więckowską i K. Witt), *Dokum. Geogr.*, z. 4, s. 11–84, 26 tabl.
- 1960, *Analyse de l'exactitude de quelques cartes du XVI-e, XVIII-e et XIX-e siècle, couvrant les territoires de l'ancienne Pologne*, Przegł. Geogr. T. 32, Suppl., s. 21–27. Tłum. [w:] *Prace i Studia Geograficzne* nr 17, 1995, s. 103–113.

- 1961, *Guide-book of Excursion D. North-East Poland. The last glaciation and the terminal stages of the Middle-Polish glaciation in NE Poland* (wspólnie z J. Kondracim). INQUA VI Congress. PWN, Łódź, s. 63.
- 1962, *Wody lądowe* [w:] *Geografia Powszechna*, T. 1, PWN, Warszawa, s. 305–333.
- 1964, *Moraines and dunes on small-scale maps*, *Geogr., Polonica* nr 2, s. 257–259. Tłum. [w:] *Prace i Studia Geograficzne*, nr 17, 1995, s. 131–137.
- 1965, *Francja* [w:] *Geografia Powszechna*, T. 3, PWN, Warszawa, s. 256–302.
- 1965, *Opracowanie serii ściennych map regionów Polski*, *Geografia w Szkole*, R. 18, nr 4, s. 165–171.
- 1966, *Droga Kraków – Zakopane na mapie z lat 1861–1862*, *Wierchy* R. 34, s. 183–191.
- 1967, *Quelques observations sur l'indice isochronique de la banlieue immédiate*, *Mélanges de Géographie*, T. 1, Géographie physique et géographie humaine. Gembloux, s. 524–529. Tłum. [w:] *Prace i Studia Geograficzne*, nr 17, 1995, s. 139–144.
- 1968, *The evolution of the map definition during the last hundred years*, *Actes du XIe Congrès Internat. d'Histoire des Sciences*, T. 4, Wrocław, s. 272–275. Tłum. [w:] *Prace i Studia Geograficzne*, nr 17, 1995, s. 99–102.
- 1969, *50 lat kartografii niepodległej Polski*, *Polski Przegl. Kartogr.*, T. 1, nr 1, s. 5–12, nr 4, s. 1–12.
- 1971, *Propozycje konsekwentnego zestawu pomocniczych międzynarodowych terminów z dziedziny kartografii tematycznej* [w:] *Problemy Kartografii Tematycznej*, Lublin 10–11 V 1968 r., „Materiały Ogólnopolskich Konferencji Kartograficznych”, T. 1, Lublin–Warszawa, s. 242–248.
- 1972, *Ispolzowanie russkoj kartografii XIX wieka polskoj naukoj* [w:] *Istorija ruskopolskich kontaktow w oblasti geologii i geografii*, Leningrad, s. 92–94.
- 1973, *Słownik pojęć geograficznych* (wspólnie z S. Żmudą), *Wiedza Powszechna*, Warszawa, s. 611.
- 1973, *Mapy siedemnastowiecznej Rzeczypospolitej w sztucznym atlasie Van der Hema w wiedeńskiej Bibliotece Narodowej* [w:] *Studia z dziejów geografii i kartografii*, „Monografie z Dziejów Nauki i Techniki”, T. 87, Zakł. Nar. im. Ossolińskich, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk, s. 169–184.
- 1980, *Studia nad dokładnością dawnych map ziem polskich. Trzy mapy z XVI i XVII wieku. Wstęp*. „Studia i materiały z dziejów nauki polskiej” Seria C. Historia nauk matematycznych, fizyczno-chemicznych i geologiczno-geograficznych, z. 24, s. 35.
Mapa Polski – „Milionówka” Bernarda Wapowskiego (1526). Tamże, s. 37–62.
Mapa Księstwa Oświęcimskiego i Zatorskiego Stanisława Porębskiego (1563). Tamże, s. 63–78.
Mapa Palatinatus Posnaniensis Jerzego Freudenhammera (wspólnie z G. Kwiatkowską-Gadomską). Tamże, s. 79–112.

Mapy

- 1916, *Polska*. Mapa pogładowa dla szkół. Skala ok. 1:2 500 000, Piotrogród.
- 1948, *Przeglądowa mapa geologiczna Polski 1:300 000*, Wyd. A. Arkusz B5. Białystok. Państw. Inst. Geol., Warszawa.
- 1951, *Klimaty świata*. Ścienna mapa szkolna. Skala 1:25 000 000. PZWS, Warszawa.
- 1953, *Dawne mapy Polski* (wspólnie z S. Leszczyckim), Plansza 1, [w:] *Atlas Polski*, z. 1, PPWK, Warszawa.
- 1960, *Wielkopolska*. Ścienna mapa fizyczna. Skala 1:250 000. Oprac. w Katedrze Kartogr. UW pod kier. S. Pietkiewicza, PPWK, Warszawa.

- 1961, *Mazowsze i Podlasie*. Ścienna mapa fizyczna. Skala 1:250 000. Oprac. Z. Makuła w Katedrze Kartogr. UW pod kier. S. Pietkiewicza, PPWK, Warszawa.
- 1962, *Mazury i Warmia*. Ścienna mapa fizyczna. Skala 1:250 000. Oprac. w Katedrze Kartogr. UW pod kier. S. Pietkiewicza, PPWK, Warszawa.
- 1962, *Pomorze*. Ścienna mapa fizyczna. Skala 1:250 000. Oprac. J. Ostrowski w Katedrze Kartogr. UW pod kier. S. Pietkiewicza, PPWK, Warszawa.
- 1963, *Śląsk*. Ścienna mapa fizyczna. Skala 1:250 000. Oprac. w Katedrze Kartogr. UW pod kier. S. Pietkiewicza, PPWK, Warszawa.
- 1964, *Karpaty Polskie*. Ścienna mapa fizyczna. Skala 1:250 000. Oprac. w Katedrze Kartogr. UW pod kier. S. Pietkiewicza, PPWK, Warszawa.
- 1964, *Małopolska*. Ścienna mapa fizyczna. Skala 1:250 000. Oprac. J. Ostrowski w Katedrze Kartogr. UW pod kier. S. Pietkiewicza, PPWK, Warszawa.
- 1968, *Formy terenu*. Skala 1:300 000. Plansza 3, [w:] Atlas Województwa Białostockiego, Wyd. Geologiczne, Warszawa.

Zestawił Jerzy Ostrowski

Summary

Professor Stanisław Pietkiewicz Ph.D was born on 28 July 1894 in Cybulów, near Human in Ukraine. He studied at the Technical University in Sankt Petersburg and Kiev. With the outbreak of the I World War he was called up to the army and trained for an instructor of topography. After the war he took a post at the Military Institute of Geography and in 1926 at its Cartography Section. Simultaneously he studied geography at the University of Warsaw under the guidance of Professor S. Lenczewicz. In 1929 he received the degree of the Doctor of Philosophy in the physical geography and in 1936 he completed his habilitation procedures on the basis of dissertation entitled *On methods of terrain depiction on maps* (1930) which included, among others, a proposition of depicting the terrain relief on the *Military Operational Map 1:300 000*.

At the Department of Geography he lectured on cartography, hydrography, and the regional geography of France where he received a year-long research grant (1929-1930). In 1920 he participated in the demarcation of the Polish-German border in the Greater Poland and of the Polish-Soviet border in 1946. During the occupation he lived in Warsaw and lectured at the underground courses. After the II World War he lectured in Cracow and later in Warsaw and Łódź. He was the founder, the organizer, and the first chairman (1950–1964) of the Chair of Cartography functioning within the Institute of Geography at the University of Warsaw. Beside cartography he was occupied with geomorphology of the north-eastern Poland; with hydrography that he lectured for many years at the University of Łódź; and with the regional geography of Poland (he was the author of the Northern Poland division into the natural units).

In 1954 he received the title of an associated professor. As a cartographer he specialized in the issues of terrain relief depiction on the general geographical maps and in the history of cartography. He took part in six International Geographical Union

congresses and in the conference on *International World Map 1:1 000 000* in 1928, in Cambridge. He published the book *Climates of the Earth* (1946); the wall chart *Climates of the World* (1951); and the textbook *Waters of the Earth* (1958). He was the initiator and the editor of a set of seven wall maps of Polish regions in the scale 1:250 000. He was the tutor of 3 doctor's dissertations and of nearly 100 master's thesis at the Chair of Cartography. He was also an honorary member of the Polish Geographic Society (1971) and of the International Cartographic Association (1982).

Professor Stanisław Pietkiewicz died in Warsaw in 1986.

*Jacek Pasłowski, Katedra Kartografii, Uniwersytet Warszawski,
ul. Krakowskie Przedmieście 26/28, 00-927 Warszawa,
e-mail: jpaslaws@uw.edu.pl*